

Ljubljana
(dva. gimn.)

NAŠ GLAS

Glasiilo javnih namještenika u kraljestvu Srba, Hrvata i Slovenaca.

==== Cijena u prodaji 1 K. ====

Naš Glas izlazi u tjednu svakog četvrtka.
 Godišnja pretplata . . . . . K 52.—
 Polugodišnja . . . . . „ 26.—
 Četvrtgodišnja . . . . . „ 13.—
 Za inozemstvo dodati poštarinu. Oglasi po ejeniku.

==== Цена у продаји 1 К. ====

Наш Глас излази седмично сваког четвртка.
 Годишња претплата . . . . . К 52
 Полугодишња . . . . . „ 26
 Четвртгодишња . . . . . „ 13
 За иноземство додати поштарину. Огласи по тарифи.

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta šte. 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani. Hrvatske in srbske dopise je pošiljati le potom organizacij, ki so za vsebino odgovorne.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošlje po nekaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Poziv.

Znana je sudbina „Saveza Javnih Namještenika“ u Zagrebu. Pod iztlkom, da mu stoje na čelu subverzivni elementi, koji žele upropastiti državu, vlada ga je raspustila, obustavila njegovo djelovanje te vodje odstranila.

Prepušteni samim sebi, postasmo preko noći sirote. Ali ne za dugo!

Savez će ustati moćniji, nego je ikada prije bio, bori pod njegovim barjakom će se podvostručiti.

Pošto je raspuštenemu Savezu bilo povjerenno i priremeno centralno vodjenje svih pokrajinskih saveza javnih namještenika u Sloveniji, Hercegovini, Dalmaciji i Crnojgori, moralo se je to vodjenje za prelazno dobo predati pokrajinskom savezu za Sloveniju („Društvo državnih uslužbenecv kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev za slovensko ozemlje“ v Ljubljani, Vodnikov trg 5/I). Kod poslednjeg se do daljnje promjene stiču sve žile-dovodnice ostalih još postojećih pokrajinskih saveza

i pojedinih strukovnih organizacija te kotarskih skupina, koje su do sada bile udružene kod bivšeg S. J. N. u Zagrebu.

„Naš Glas“, koji će 8. januara t. g. početi izlaziti kao tjednik, ostaje, kako je bio i do sada, poprište staliških težnja javnih namještenika svega kraljevstva te će doslednošću izvadjati i u naprijed svoj program.

Kaošto nisu naše organizacije do sada poznavale političnih tendencija i nisu htjele postati igračkom pojedinih političnih stranaka, tako će i „Naš Glas“ sačuvati svoju nepolitičnu boju, držeći se gesla:

Sjedinjena otačbina — dobrobit javnih namještenika!

Soaki javni namještenik neka se predplati na naše glasiilo te šalje odmah predplatu za prvo četvrtgodište 1920! Ne zaboravite na tiskarski fond!

U Ljubljani, 4. januara 1920.

Uredništvo i uprava
„Našega Glasu“.

Profesor JOZEF REISNER:

Razpust „Saveza“. — Naša enodušnost.

V kratki dobi veliko stanovskih dogodkov! 18. dec. 1919 manifestacija organiziranih javnih uslužbenecv po vseh pokrajinah; 29. dec. shod neorganiziranih uradnikov v Zagrebu; 30. decembra razpust zagrebskega „Saveza“ in suspendiranje voditeljev od službe in plače; 4. januara 1920 seja delegatov iz Ljubljane in Zagreba v Ljubljani; 6. jan. bi se imel vršiti v Zagrebu shod javnih namještenecv, ki so bili člani „Saveza“, pa ga oblast ni dovolila.

Ti dogodki so gotovo resni in pomembni za vse javno uslužbenstvo v naši kraljevini. Danes ni še mogoče podati jasne slike o razpoloženju po drugih pokrajinah. Kot član osrednjega odbora v Ljubljani hočem orisati svoje osebno mnenje k današnjemu položaju. Mogoče vzpodbudim s tem tovariše in tovarišice, da razmišljajo o stvari in se pripravijo za javna zborovanja, ki se v interesu naše časti in našega stanovskega gibanja v or-

ganizacijah vseh kategorij javnih uslužbenecv morajo v kratkem povsod vršiti.

1. vprašanje: Ali smo bili Slovenci po zagrebskem Savezu „zapeljani“ v manifestaciji 18. decembra?

Ne. Savez nas je obvestil, kaj je sklenil. V Ljubljani smo imeli dve javni seji vseh delegatov 16. in 17. decembra 1919. Enodušno smo sklenili manifestacijo, ker nismo imeli vere, da bodo dane obljube glede zvišanja prejemkov kmalu izpolnili, ker smo bili prepričani, da brez take manifestacije zviškov v decembru sploh še ne bomo prejeli. Naše nezaupanje je bilo samo posledica načina, kako so naše zadeve v Beogradu obravnavali. Naše nezaupanje je bilo tudi utemeljeno zaradi besed ministrskega predsednika češ, da ni tako hudo, da si je vsak uradnik itak kaj „postrani“ zaslužil. (Mimogrede omenjamo, da profesorji še danes nismo vseh zviškov za december prejeli, za januar razven normalne plače pa sploh

nič. To seveda samo zaradi tehniških ovir!)

2. vprašanje: Ali je na naš sklep v Ljubljani vplivalo kako politično stremjenje?

Ne. Osrednji odbor ljubljanski je sestavljen iz delegatov vseh organizacij. Smo v odboru somišljeniki vseh političnih strank, kakršne so danes in kakršnih danes ni več. Jaz sem znan „liberalec“, Lilleg je bil „klerikalec“ itd. V naši organizaciji sploh še nikdar ni prišlo do kakega sklepanja, kjer bi odločevali politično strankarski oziri. Kajti v tem slučaju bi se naša skupna organizacija takoj razbila.

3. vprašanje: Ali smo Slovenci bili mnenja, da utegne naša manifestacija škodovati državnim interesom?

Ne. Bili smo nasprotno mnenja, da bo naša manifestacija državi koristila. Naš nastop v javnosti ni bil pričakovan. Zato je moral vzbuditi tem večjo pozornost v vseh krogih, ki jim je državni interes sploh pri srcu, da tako ne gre in ne sme več iti. V interesu države hočemo javni uslužbenci zadržati, da bi se korupcija zaradi prenizkih službenih prejemkov razpasla tudi po naših krajih. Hočemo, da bi uradništvo in nižje uslužbenstvo res moglo biti državotvorni element. — (Kar nekateri sanjajo o nastopu Italijanov po 18. dec., se meni sploh preneumno zdi.)

4. vprašanje: Ali se je naša manifestacija vršila v kljub temu, da je bilo našim zahtevam že uradno ugodeno?

Ne. Naredba je izšla v Službenih Novinah 24. dec. Kar je bilo vesti po časopisih pred manifestacijo, so navadne časopisne vesti, ki se nanje v današnjih časih sploh zanesti ni. Dotične vesti so bile dobrodošle drugim, ne nam. Kar smo pa sami imeli telefonskih vesti iz beogradskih uradov, so vso zadevo samo zavlačevale.

5. vprašanje: Ali pomeni naša manifestacija med uradnimi urami kršitev službene prisege?

Odgovor pustim odprt, sam svoj sodnik ne morem biti. Gotovo pa je, da vse življenje sloni na kompromisih. Jaz sem prisegel na svojo službo, to imajo zapisano. Napravil sem z državo pogodbo, prisegel sem ji ustno in pismeno in držim svojo prisego že veliko let vestno. Toda tudi država je napram meni vezana. Pismenega res nimam veliko v rokah, razven namestitvenega dekreta, so pa človeški zakoni, ki niso zapisani in se jih

mora vendar držati. In take vrste je zakon, da mora država za primerno življensko možnost svojega služabnika prav tako vestno skrbeti, kakor mora služabnik svojo službu vestno opravljati. Bil sem že v službi od predstojnikov pohvaljen za dela, ki sem jih napravil iz lastnega nagiba v prid službe in države. Da bi pa bila država iz lastnega nagiba svojemu služabniku naklonila kako ugodnost, mi ni znano. (Ker ne mislim še na upokojitev, tudi ne mislim na naslov, ki ga dobiš, ko greš v pokoj in si bil ves čas priden.) Če se je torej ta pogodba med državo in uslužbencem kršila, jo je prekršila država v našem slučaju pred nami. Kajti mi smo opozarjali, smo prosili in prosili, smo zahtevali in zahtevali in — končno smo manifestirali.

6. vprašanje: Ali smo izvenslužbeno upravičeni javno presojeti postopanje najvišjih državnih uradnikov, kakršni so ministri in predsedniki?

Da. Te svoje državljanske pravice si nismo dali jemati pred svetovno vojno in si je ne damo kratiti v novi državi. To tem manj, ker niso padle samo dinastije, temveč tudi absolutistični sistemi.

7. vprašanje: Ali je razpust zagrebskega Saveza pomemben za stanovske organizacije v Sloveniji?

Da. Organizacije smo postopale enodušno. Le zaradi skupnega nastopa smo začasno nekaj dosegli. Jasno je, da bomo tudi v bodoče in kaj trajnega le tedaj dosegli, če bomo organizacije vse kraljevine stale enodušno druga ob drugi. Da je bil Savez razpuščen, ne pa tudi ljubljansko društvo, si ne morem razjasniti. Našel bi vzrok kvečjemu v besedah ministra dr. Lukinića na zagrebskem shodu 29. dec., da drugod (razven na Hrvatskem) manifestacij sploh bilo ni. Minister je bil torej napačno podučen. Proti razpustitvi zagrebskega Saveza kot izključno nepolitične stanovske organizacije moramo zavzeti enako stališče, kakor bi ga zavzeli proti razpustitvi našega osrednjega društva. Danes tebi, jutri meni!

8. vprašanje: Kaj ukrenemo zaradi razpusta Saveza in nezastlišanega discipliniranja voditeljev dr. Benkovića, Stožira idr.?

V poročilu Riječi SHS o zagrebskem shodu z dne 29. decembra so izrečena teška osumničenja o namenih Saveza in njegovih voditeljih in vzrokih manifestacije z dne 18. dec. Izrečeni očitki so že zaradi tega neverjetni, ker jih izrekajo ljudje, ki ne stoje v naših vrstah. Stanovske organizacije so danes tako zgrajene, da tovarišem, ki niso v naših organizacijah, upravičeno sploh ne verjamemo, ali nimajo sebičnih osebnih in protistanovskih tendenc. Vemo pa tudi, da taki separatisti ne odklanjajo uspehov, ki so jih organizacije dosegle, dasi je naše gibanje visokim gospodom neprijetno. Ti zagrebski separatisti pa tudi niso poizkusili slabih namenov Saveza odkriti prej ali vsaj na dan manifestacije in torej niso poskusili preprečiti neke državne nevarnosti, temveč so se oglašili šele 29. decembra, ko so uspehi organizacij z objavljanjem naredbe v Službenih Novinah dne 24. dec. bili zagotovljeni.

Preko izrečenega sumničenja se ne sme preiti na dnevni red. Slovenski javni uslužbenci ne moremo in ne smemo pustiti najmanjšega madeža sumnje na sebi, da smo kdaj vedoma nastopali z elementi, ki bi zasledovali protidržavne pokrete.

Vsi Slovenci moramo enodušno zahtevati, da vlada takoj izvede o izrečenih očitkih temeljito preiskavo.

Če se dožene, kar vsi pričakujemo, da je zagrebski Savez čist v političnem oziru, da je vršil samo posle strogo stanovskih celokupnih stremljenj, je naša sveta dolžnost:

da z vsemi silami in sredstvi protestiramo proti razpustu Saveza in discipliniranju voditeljev.

V tem slučaju se mora izkazati geslo: Eden za vse, vsi za enega! z vsemi posledicami, ki morejo nastati. Nismo še hlapeci, toda če te enodušnosti ne izvedemo, nas bodo naredili za hlapece in bomo slabejši od hlapecev.

„Maskirana“ nasilja.

Poluslužbeni list zagrebačke vlade „Riječ SHS“ donio je 27. decembra 1919 uvodnik pod naslovom „maskirani pokreti“, u kojem nastoji staleškoj organizaciji „Saveza J. N.“ Hrvatske i Slavonije inkrimirati subverzivne političke tendencije, dapače dovodi naš obči činovnički pokret u vezu sa nekim istodobnim protudržavnim pokretom Ivica Franka, dr. Šusteršića i Radića u Italiji.

Za te svoje ispade nije „Riječ SHS“ iznjela a ma baš nijedan stvarni razlog. Ona je naprosto dva naša agila druga, predsjednika dr. Benkovića i sedb. vijećnika Stožira skroz neistinito, što više, protivno njihovoj notorno poznatoj čistoj političkoj prošlosti prikazala kao stranačke istomišljenike i saradnike bivšeg njihovog pašanca, vodje Frankovaca, dr. Horvata, njegovog alterega dr. Ivica Franka, pokvarenim elementima, nenarodnim služnicima itd., a onda zavapila: „Evo takovi su vam vodje tog činovničkog pokreta, takav je i sam taj činovnički pokret, takova činovnička organizacija.“

Niže donosimo ispravak dra. Benkovića i pismo sudb. vijećnika Stožira, koje su oni u povodu gornjeg uvodnika upraveli na urednika „Riječi SHS“, a koje je ovaj u izvatku donio.

Činjenice, iznesene u pismu sudb. vijećnika Stožira, potpuno dokazuju neosnovanost ispada poluslužbenog organa zagrebačke vlade protiv njegove osobe, a po tom i neosnovanost napadaja na činovnički pokret i njegovu organizaciju u Hrvatskoj i Slavoniji, koji napada izvoditi taj organ jedino iz neistinito baš po tom organu prikazanih ličnih značajka sudb. vijećnika Stožira.

Neodgovorno na taj način razjuriivati jake, danas tako nužne staleške organizacije te se kod toga još služiti takovim sredstvima, znači rušiti a ne graditi. Hoće li taj raztvorni rad jednom sustati, ovisi o nama, u našoj staleškoj svijesti.

Ispravak dr. Benkovića glasi:

Slav. uredništvu „Riječi SHS“, Zagreb.

Molim Vas temeljem § 76. zakona o porabi tiska, da izvolite u prvi, a najkasnije drugi broj lista „Riječ SHS“ na istome mjestu i s onakovim pismenima, s kojima je i na kojem je mjestu štampan 27. pr. mj. uvodnik „Maskirani pokreti“, u kojem sam lično napadnut, uvrstiti ovaj

Ispravak.

Nije istina, da sam poznat s prijateljskih veza s drom. Ivicom Frankom, jer takovih nijesam nikada imao niti danas imadem;

nije istina, da sam s njim sudjelovao kod frankovačke harange prigodom protusrpskih izgređa upočetku svjetskoga rata; nije istina, da sam se nakon narodnoga našega oslobodjenja isticao kao boljševik te kao takav javno nastupio na jednoj skupštini.

Ja nijesam nikada bio članom bilo koje političke partije naročito ni frankovačke, a niti su me ikada frankovci takovim smatrali.

Ja se i danas nalazim u jednom prekarnom materijalnom položaju kao i moji drugovi činovnici, jer živim isključivo od svoje plaće.

Prema svemu tomu neistiniti su i neosnovani svi oni zaključci, koji se vode iz tih neopstojnih činjenica na uštrb moje časti u rečenom uvodniku.

Zagreb 2. I. 1920.

Dr. V. Benković,
grad. tajnik.

— Dr. Benković nije se mogao uprištati u pobijanje izbačenih osyvada, jer bi to prešlo zakonsku formu ispravka. Uslijed toga moglo bi se dogoditi, da ispravak u opće ne bude objelodanjen kao što se to zbilo s prvim ispravkom, gdje se anonimni pisac lojalno poziva, da svoje objede pod vlastitim imenom stvarnim argumentima javno dokaže, pošto se u obratnom slučaju ne može smatrati drugim nego — klevetnikom. —

Da su ta gospoda „demokrati“ jedni moral insanity, dokazuje suviše toga i gornjem postupku odgovarajuća činjenica.

Gosp. vijećnik Stožir obratio se je 30. 12. 1919 radi gornjeg uvodnika na šefredaktora (R. SHS.) g. Tonija Schlegela te mu je ovaj uz izjavu, da odnosni lični napadaji ne bi bili ušli u list, da je bio u Zagrebu, jer da znađe, da su neosnovani — obećao u demanti tog uvodnika donjeti to njegovo pismo u svom listu od 31. 12. 1919. Nije ga donio, a izpričao je, da je izostalo tek slučajno, jer on do podne tog dana nije bio u uredništvu, ali da je slog od tog pisma već gotov, te će ga stalno donjeti 2. o. mj. Nu donio ga je tek 3. o. mj. u izvatku.

Pismo na urednika „R. SHS.“ u cijelosti glasi:

Gospodine uredniče!

U uvodniku Vašeg lista „Riječ SHS“ od 27. o. mj., pod naslovom „Maskirani pokreti“ imputiraju mi se na osnovu dvih neistinito prikazanih činjenica, i to one, mog pašanstva sa gg. dr. Aleksandrom Horvatom i dr. Viktorom Benkovićem, te one, moga djelovanja u veleizdajničkoj pamici kao zamjenika drž. odvjetnika — „subverzivne političke tendencije, stranačka istomišljenost i saradnja sa vodjom frankovaca“ dr. Aleksom Horvatom; prikazuje me se prijateljem i pristašom Franka i njegovog alterega Horvata; inter lineas jednim pokvarenim elementom, nenarodnim služnikom — tamnom silom, besavjesnim haraagerom; što više, moje djelovanje u činovničkom pokretom dovodi se u vezu sa nekim istodobnim protudržavnim pokretom Ivica Franka, dr. Šusteršića i Radića, te me se nastoji prikazati neprijateljem narodnog i državnog jedinstva.

Gospodine uredniče, ove su objede posve neosnovane; ja sam nepravedno napadnut.

Gospoda dr. A. Horvat i V. Benković bili su moji pašanci. Danas su oni

rastavljeni od svojih supruga, sestara moje supruge. Sa bivšim pašancem dr. A. Horvatom ja već ne govorim preko 10 godina. „Vežu“ nas još jedino gradj. i kaz. parnice, koje izmedju nas teku. Dr. V. Benkovića nisam lično ni poznao, dok mi je bio pašancem, upoznao sam se šnjim tek mjeseca listopada t. g., kada sam prvi put došao u odborsku sjednicu „Saveza JN“ kao odbornik iz sudačkog staleža. Do onda niti sam bio član tog saveza, a niti sam u njemu djelovao.

Ako bi se dakle iz ovog i ovakovog pašanstva po sebi u opće moglo zaključivati na moj politički mentalitet, psihološki i logički dalo bi se zaključiti baš protivno onome, što zaključuje u tom pogledu gornji uvodnik.

Glede mog djelovanja u veleizdajničkoj parnici držim, da će za sada biti dovoljno, ako istaknem ovo. Optuženi pop Milić izjavio je za vrijeme pauze glavne rasprave, uprvši prstom u me „ovoga poštivam“, a uprvši prstom u Akurtia „vas prezirem“. Pop Milić je radi toga discipliniran. Savezno nadovezujem, da je u toj parnici izmedju drž. odvjetnika Akurtia i mene, kao njegovog zamjenika, došlo do otvorenog sukoba. Imao sam biti suspendiran od službe i plaće, a izgledalo je i zatvorom. Što do tog nije došlo, držim, da imadem zahvaliti tadanjem nadodvjetniku Vancašu. Vi i javnost znadete tko i što je tada bio Akurti.

Istragu u Lici proveo je Petar Zrelec, onda koalirac, danas izraziti „demokrat“. Ja sam intervenirao u ime drž. odvjetništva. Gospodin dr. Zrelec je tuž, pak neka iznese i najmanju svoju nekorektnost, pa i najneznatniju presiju sa moje strane u tom našem zajedničkom poslu, ako sam se sa takovima izložio. U cijeloj Lici zatvoreno je 4—5 ljudi, sa stanovite strane očekivalo se kojih 200 napšenika.

Moje djelovanje u veleizdajničkoj parnici, pa ono iza nje, a šnjom u savezu, jest notorno, te sam baš zbog istog honoriran srdačnim susretanjem sa strane Srba.

Dozvolite, da još istaknem činjenicu, da sam mjeseca listopada t. g. na općoj javnoj skupštini javnih namještenika u Zagrebu baš ja ustao protiv štrajka javnih namještenika i naročito rekao, da se mi javni namještenici tom općem zlu, koje nam nesnosljive prilike nameću, moramo oduprijeti do skrajnih granica mogućnosti baš gledom na državne interese.

Tada su mnogi držali, da sam od vlasti napušten; a govorio sam iz čistog uvjerenja.

Sve te činjenice mogu ja potpuno dokazati.

Pa kad prema tome očito ne stoje činjenice, kako ih iznosi gornji uvodnik „Maskirani pokreti“ u pogledu mog pašanstva, a tako ni u pogledu djelovanja u veleizdajničkoj parnici, — ne mogu stajati i ne stoje ni zaključci, koje taj uvodnik na te tako neopstojne činjenice nadovezuje i iz njih zaključuje; dosljedno sve su u tom uvodniku protiv mene iznesene osvade neistinite i za me nepravedne.

Gospodine uredniče! Gornje objede za me su, baš gledom na moju čisto prošlost, tako teške i bolne, te Vas molim, da mi honetno dozvolite iznijeti i slijedeće, kako bi raspršio i svaku sjenku sumnje, da bi se ja mogao opće dati na jednu protunarodnu rahu.

Ja mi kao zamjenik drž. odvjetnika nijesam glasovao za Kluenovu vladu. Pozvan, bio sam spreman to na zapisnik očitovati. God. 1910. pošao sam na biralište

u Zagrebu sa kumom i najboljim mojim prijateljem p. dr. Milom Starčevićem. On je prema tadanjim momentanim stranačko-političkim prilikama iz stranačke discipline glasovao za kandidata frankovca; ja za koalirca grofa Kulmera. Volio sam odstupiti od svoga protunagodbenjačkoga stanovišta, nego li glasovati za frankovca.

Kao pobočnik kod 26. domobr. baona. u Karlovcu i 27. u Sisku, ja sam na stotine našeg svijeta, bio on Srbim ili Hrvat, spasio od fronte. U Sisku dočekao me pred bataljonskom pisarnom čovjek, meni lično nepoznat, glede kojega je bila izdana naredba, da se imade mobilizirati i otpremiti bojnom stotaljom na frontu, ma da je bio nadpregledbom pronadjen nesposobnim, a to samo zato, jer je po zagreb. sudbenem stolu bio sudjen radi veleizdaje. Kad mi je predočio poziv, ja sam mu rekao, neka ide kući, jer je nadpregledan; nije mi vjerovao, morao sam mu ponoviti, neka ide kući na svoju odgovornost. Bio je Srbim. Taj čovjek nije mobilizovan usprkos mnogih urgencija sa strane okr. zapovjedništva. Madjari su me radi svega toga denuncirali i stožerni glavar Nadazsdy opozvao me je sa pobočnikove službe.

Protiv mene podnio je anonimni frankovac god. 1915. prijavu na ministarstvo u Budimpešti, da kao kr. ug. domobr. časnik bunim svoju momčad protiv Madjara.

U časnoj affatri nar. poslanika Ivana Kovačevića protiv Ivica Franka, baš sam ja kao sekundant prvoga poradio na tome, da je affatra predana časnom sudu u svrhu diskvalifikacije Ivica Franka.

Pred dombr. odborom za poslove poštenja (god. 1915.) otklonio me je tadanji natporučnik Ivica Frank kao perovodju, jer da sam mu politički protivnik.

Sudjelujući u kaznenim senatima domobranskoga diviz. suda u Zagrebu, ja sam opetovano baš kod sudjenja zbog političkih zločina delazio u sukob sa voditeljima razprava Madjarima. Mnogi Srbim imade zahvaliti mom utjecaju na drugove časnike u senatu, da nije radi veleizdaje sudjen!

Na moj poticaj i znatan novčani doprinos počašćeni su na Božić 1918 srdačno i izdašno pečenjem, vinom i duhanom Srbijanci vojnici, koji su bili na straži u vojnim uzama, kako bi im Božić bio ugodniji u bratskom kraju, daleko od njihovih domova.

Još prije 29. listopada 1918 ja sam medju zagreb. suci izneo predlog, da hrvatski suci brzojavkom na regenta pozdrave narodno oslobodjenje i ujedinjenje. U tu svrhu bila je i za 30. listopada sazvana skupština zagrebačkih sudaca, koju su ali osujetili tadanji viši sudački i pravosudni funkcionari rekav, da je to preuranjeno, da nas još Karlo nije riješio prisega!

Sve to, što sam tu naveo ja sam u stanju potpuno dokazati. Mogo bi i postaviti ali držim, da je i to dovoljno, da isključim i svaku pomisao, te bi ja mogao biti izrod, kakovim me nepravедno i neosnovano prikazuje gornji uvodnik.

Duševne veze i utjecaji prijateljskog srodstva nema dvojbe jači su od onih krvnog srodstva; pogotovo jači od otačinskih veza, koje nastaju pukim slučajem. Pak ako je na moj mentalitet u nacionalnom pogledu i tko uplivišao, to je mogao uplivišati i uplivišao je kroz 30 godina najintimnijeg prijateljstva moj najbolji prijatelj dr. Mile Starčević. Do danas se

još nije nitko našao, da dirne u njegovu poštenje, naročito ni u političko. Taj uvodnik posredno pogadja i njegovu časnu uspomenu.

Izpade protiv mene kao suca, radi pasusa mog govora u kojem aludiram na § 2. slovo g. k. z., odbijam na pravničko neznanje pisca. Gospodin pisac ne luči siromaštvo od siromaštva, koje po svojoj velikoj bijedi djeluje kao neodoljiva sila: — gosp. pisac i ne donosi ceo savezni stavak mog govora. Uslijed toga došao je i do apsurdnih zaključaka.

Zahvaljujem itd.

Zagreb, 29. prosinca 1919.

Ivo Stožir, kr. sudn. vijećnik.

Razvrgnuće „Saveza javnih namještenika.

— 4 — Razvrgnuće jednog društva u svakom/će slučaju pobuditi senzaciju bilo da se pripisuje krivnja društvu, bilo da se drži, da je vlast provela neopravdani progon. Pravo udruživanja spada u najprimitivnije pravo građana i zato u svim apsolutičkim državama stavljaju napredne stranke u svoje zahtjeve i zahtjev slobode sastajanja, udruživanja, dogovora. Razvrgnuće SJN postaje senzacionalnije time, što je ono odredjeno iz predsjedništva vlade i što ga je odredio sam glavar zemlje, a službeni list javlja o tom, ne možda pusto saopćenje, već samu odluku u čitavom tekstu, sa velikom množinom argumenata i vrlo oštrim tonom. Valja da je griješnik težak, na kog hoće da oboru takvu silu vrh nebesa...

„Savez javnih namještenika, — veliki naredba — prešao je okvir svojih pravila. Što više vodstvo saveza poduzimalo je protiv propisa takve čine i zaključke, koji stoje u izravnoj opreci sa dužnostima javnih zvaničnika u opreci sa propisima o zaštiti autoriteta državne vlasti, pače i u opreci sa kazn. propisima.“ Šteta što ta odluka ne navodi ni jedan od tih prekršenih propisa. Ona navadja svu silu učina, koje osporava i napada kao nedopustive, ali ni jedan fakt nije obložen onim propisom, koji je navodno prekušen. — Alegat dakle vrlo loš. Odluka iznosi slijedeće učine, kojim da se je društvo ogriješilo o neke postojeće propise, (do sada nepoznate):

Jedan član S. J. N. iznosi na javnoj skupštini predlog, da se smjesta obustavi neki karnosni postupak; drugi član je na toj skupštini neistinito i nedostojno razdraživao protiv najviših državnih faktora; treći lansira tendenciozno paralelu izmedju bana Tomljenovića i siromašnoga bosanskog činovnika Komljenovića, te provocira na uštrb ugleda glavara zemlje nedolične povike i smijeh; vodstvo S. J. N. stavlja u sunnju obećanje ministarskog savjeta; predsjednik S. J. N. podvrgava na javnoj skupštini pod vedrim nebom kritici zvanični postupak banov o pozivu akcionog odbora k sebi u ured i predaži službene izjave; stvara se zaključak, da će javni namještenici, — pa makar i javna služba stradala, privatnom zaslužbom osigurati egzistenciju svoju i svojih porodica, u čemu da leži čisti substrat pokusa revolucije od zgora; tajnik saveza prikazivao je ministre na javnoj skupštini kao nečasne osobe; sudbeni vijećnik I. S. zavodi i potiče u svom govoru javne namještenike na najteža ogriješena, što da je počinio riječima, da staleška bijeda — si predkaznenim zakonom ispričava bilo koji naš istup

u izvršivanju pravedne obrane života naših i naših porodica.« — U svemu tome da leže čini protudržavne akcije itd... Tko je to sve uglavio? čime su te objave i osvade dokazane? koji su to propisi, koji zabranjuju, da se kritice podvrgne, — makar i po javnim namještenicima, — rad ministara, ministarskog savjeta i dajbudi gosp. bana.

Javni namještenici, dok u svojem društvu brane svoje staleške interese, nisu javni zvaničnici, već samo privatne osobe, koje staraju oko svoje materijalne bezbjednosti. Njihova prevršenja u tom nemaju se kvalificirati kao čini javnih namještenika.

Pada u oči, da od osam inkriminiranih točaka njih se šest odnosi na »nedozvoljenu« kritiku vladinih organa, najme ministara, ministarskog savjeta i banovog postupka. — I sveti otac papa nepogrešiv je samo onda, kad ex cathedra govori. Mi držimo, da ni gospodin ban, ni gospoda demokratsko-socialistički ministri sebi ne pripisuju nepogrešivost, pak da zato niti žele spriječiti kritiku svojih čina i propusta. Da li je ta kritika sadržavala neistinito i nedostojno razdraživanje protiv najviših državnih faktora, to ne možemo iz samog riješavanja i njegovih razloga razabrati, a dok se ne ustavi, koji je pozitivni propis postupkom javnih namještenika povredjen, ne možemo prestupak uopće priznati.

Riješenje samo temelji se na § 6. zak. čl. II. iz godine 1869. o ustrojstvu kr. zem. vlade. Taj propis govori o tome, da u kr. zem. vladu odjel za unutarnje poslove spadaju medju ostalim »i svi poslovi oko javne sigurnosti i zavodi, kojim je svrha obraniti i obezbijediti javnu sigurnost, nadziranje društava, kazališta itd.« — Iz toga slijedi jedino to, da u nadležnost vladinog odjela za unutarnje poslove spadaju medju onim i poslovi, koji se odnose na nadzor nad društvima. Po razdiobi posala, koji je kod naše vlade u porabi, spada rješavanje o društvima u vladin redarstveni odjel. Ako je rješenje glede razvrgnuća SJN. u predsjedništvu vlade izdano, dakle mimoilaženjem redovitog za to nadležnog organa, onda je to tipičan primjer kabinetske justicije; malo čudni pojav u eri demokratske stranke. Riješavanje nije dakle izdano u smislu i duhu zakona od 1869. Zašto je dakle on citiran? Nije li to možda sramežljivi pokus, da se pokrije okolnost, što se odredba zapravo temelji na carskom patentu od 26. studenoga 1852.? Samo rješenje citira deduše ustanove toga patenta, ali ga zove »propisom«. Nema sumnje, da je fatalno, što se jedna demokratska i — kako se sama zove — revolucionarna vlast mora pozivati na »patente« iz austrijske, apsolutističke, carske dobe. No mi na žalost nismo još dospjeli, da uredimo moderno pravo u ovim teškim vremenima, gdje nam prijetu revolucije od »zgora i dola« i zvanične i nezvanične, nepreostaje drugo, van služiti se propisima i patentima, koje nam je carska Austrija namrla. Ni Mađjari nisu uspjeli, da stvore posebno društveno pravo, pa zato, ako toga i nisu htjeli priznati, služili su se i oni ominoznim patentom osobito, kad je trebalo razriješavati društva slovačka, srpska, rumunjska.

Sa carskim patentom iz absolutističkog doba nije uostalom tako lahko rukovati. Oni su plod jedno vrlo istančane birokracije, koja je nakon dugog niza uistinu odličnih upravnih uspjeha pokušala, da absolutističku vladavinu izmiri sa modernim liberalnim duhom i naprednijim idejama

novijega vijeka. Ona je nastojala, da tekovine liberalnoga pokreta iskoristi u priloge carske vlasti, te sačuvavši je neprikosnovenu, da proizvode dojam kao da su pod ovom vlasti svi pred zakonom jednaki i da je pravna država ovdje potpuno obezbijedjena. Zato je toj državi i moglo biti geslom: »Justitia regnorum fundamentum.« Ovaj istančani aparat nije trpio nasilne ruke, zato je i svoje nemoralne čine zadjevao u formu prava i zakona. Grubu silu, žučljivu nasrtljivost i bijesnu dreku prepuštao bi taj sistem prvoj molbi, dok su vrhovni vršitelji patenata ostali uvijek u vidu mirnih, vedrih, nepristranih čuvara zakona, koji se samo teško nerado lačaju skrajnih njegovih oštrina.

Ova istančanost carskog patenta o društvima kao da je izbjegla gosp. banu Tomljenoviću, inače se neda razumjeti, zašto se je sam, tako reći »vlastrućno«, podlegao trudu, da odredi razvrgnuće S. J. N., te time pobudio sumnju neke lične osvete spram vodja toga društva. Takovom sumnjom pako podkapa se mnogo jače autoritet osoba na vlasti, nego što to može učiniti kakova god nesmotrena i u ogorčenju izbačena riječ na jednoj skupštini.

Kad se je demokratska vlast latila carskoga patenta u obranu ugleda pojedinih predstavnika države i njenih interesa, onda je začudno, šta nije upotrebila i dobre strane patenta. Zašto nije prepustila prvoj molbi izdanje rješenja, da tako sačuva stranci pravo priziva, a cijelomu postupku mirneje, triteznije rješenje? Vodjenje agenda o društvima pridjeljuje § 46 toč 17, zakona od 5. II. 1886 o upravi u županijama, kotarskim oblastima, a isti djelokrug vrijedi i za redarstvena povjereništa.

Istina § 25. patenta o društvima stavlja izricanje presude o razvrgnuću nekoga društva u nadležnost političke zemaljske vlasti. No sam ovaj § krije jednu od istančanosti patenta. Ovakova presuda predlaže, da je prije toga određena bila po prvoj molbi obustava djelovanja društva, a poslije da je, nakon provedene istrage o prekršajima, što ih je društvo navodno počinilo, o pitanju razvrgnuća društva pretresalo posebno povjerenstvo, kojemu treba pridružiti dva vijećnika od pravosuđa. A to znači, da je staro austrijsko zakonodavstvo — kako Tetzner veli — držalo potrebnim, da pred oblastima zaštiti individualna prava i interese bez obzira, da li se radi o jednom pojedincu ili o skupu osoba.

Svakako pada u oči, da vlast, kojoj su članovi javno haranguirali privatne namještenike i koja neprestano govori o revoluciji, u kojoj da se nalazi demokratska stranka, sada govori, da postupak javnih namještenika znači revoluciju »Zgora«. Kako »Zgora«? jesu li namještenici revolucionarniji od svojih šefova ili su stariji u položaju od ministra a bana?

Skupština javnih namještenika Zagreb.

u Zagrebu 18. dec. 1919.

Do 6000 tisuću učesnika bilo je sabrano u vrtu „Kola“, kad je predsjednik dr. V. Benković otvorio skupštinu. Skupština dočekala ga dugotrajnom burnom ovacijom. Naglašuje vanstranački čisto staleški cilj Saveza i apelira na zastupnike svih političkih stranaka, da se više interesiraju za pitanja Javnih Namještenika.

Dalje ističe svrhu društva riječima Memoranduma, predana ministru pred-

sjedniku Davidoviću. Od najveće su važnosti, veli, etički ciljevi Saveza, da se čitavo društvo postavi na pravednu demokratsku osnovicu prema javnome namješteniku. Kad budu javni namještenici spašeni od današnje ekonomske krize, oni će kao jedna jaka karaktelna jedinica umjeti da dignu snagu, veličinu i jakost našega kraljestva. Nažalost ni do danas, 18. decembra nije u službenim novinama prema danom obećanju izašla Uredba, kojom se prevremene povišice doznaju. Poziva skupštinare, da sačuvaju potpuni mir i dostojanstvo i da se ne daju zavesti momentanim neraspoloženjem, koje medju njima vlada zbog materijalne bijede i sasvim nepojmljivo dugoga odlaganja. G. tajnik Mlinarić ukratko prikazuje događaje zadnjih dana, napeto čekanje i razočaranje u redovima javnih namještenika, što rok za rokom odmiče bez rezultata. (Skupština upada mu u riječi izrazima velikoga nezadovoljstva i prosvjeda). Upravnik policije dr. Bogdanović prekida govornika i moli, da se ograniči tek na konstatiranje činjenica. U povodu toga govornik prepušta skupštini, da si sama stvori sud o onom, što je izneo, te svršava. Na to prihvaća skupština predloženu rezoluciju na adresu Min. Savjeta u Beogradu, kojom skupština izjavljuje, da će javni namještenik prisiljen bijedom ogledati se za nuzzaslužbom i raditi samo prema svojim današnjim reduciranim iscrpenim silama jedan polovičan nezdrav posao, dok se ne uredi njegovo očajno materijalno stanje. U debati, koja se nadovezala, naglašuju članovi poštanskoga Saveza, da su oni izvrsno organizovani i najnižji i najvišji namještenici i da su oni danas ostavili u službi one svoje drugove, koji su bili potrebni za čisto državne vojničke poslove. (Govorili su gg. Serbedžija, Denih, Mihordin.) Svojim plamenim riječima je i g. dr. Večerić, fin. perovodja, kao borac na bojištima za Jugoslaviju, izjavio je, da lubi svoju državu, krvlju izvojevanu i znati će sa svojim drugovima stečenu slobodu da i izgradi. Domovina bit će uistinu slobodna samo uz slobodne sinove. (Dojmljive riječi izazvale su veliko oduševljenje.) — Predsjed. dr. Benković prikazuje način, kojim je gosp. ban primio pozvani akcioni odbor, da mu dade zvaničnu izjavu, poznatu javnosti po štampi. G. ban je odboru, kad je ušao u sobu za primanje, počeo čitati svoju izjavu prije nego je ikoji član deputacije imao prilike da izusti ijednu riječ. Nakon pročitane izjave stavio je g. ban jedan napisani primjerak izjave na stol, okrenuo se i otišao. Delegacija dakle uopće nije imala prilike, da govori. Bilježnik g. Sgurić čita rezoluciju skupštine na adresu g. bana, kojom Savez otklanja od sebe sumnju kao da se kriju u njegovim koracima stranačke namjere ili čak protudržavne tendencije, te odbija prigovore protiv svoga predsjednika zbog tobožnje netaktičnosti. Pripisuje korak g. bana krivim obavještenjima, što su mu ih donosili nesavjesni ljudi. Predsjednik dr. Benković čita tekst banove izjave uz povike negodovanja sa strane skupštinaru. — U vezi s time obaviješta profesor dr. D. Prohaska, da je protiv predsjednika dra. Benkovića određen karnosni postupak. Obrazlaže, zbog česa se optužuje predsjednik, te predlaže rezoluciju, kojom skupština izjavljuje, da stoji kao jedan čovjek za svojega predsjednika, uz dopunjak g. dr. Prestinija, da zahteva smjesta obustavu karnosnog postupka.

Skupština prihvaća rezoluciju i prijedlog. — Napokon uzima g. sudb. vijećnik Stožir riječ, da u ime akc. odbora iznese jedan po sebi humani predlog, ali u kojem se ujedno odražuje državna solidarnost i vjernost preko groba.

U prvoj našoj skupštini, nastavljenoj 10. o. m., pročitao je g. predsjednik iz „Novosti“ brzojavnu vijest iz Mostara, da je od gladi umro činovnik Rade Komljenović a iza njega ostala udova sa šestero neopskrbljenih sirota. Liječnici su konstatare, da je Komljenović umro od gladi. Ta grozna vijest nije demantirana, a dobiva na strahoti, što javni namještenik umire od gladi u državi, koja daje hranu vanka svojim susjedima, do jučer tlačiteljima našim.

Ta strašna činjenica najjače osvjetljuje jadne naše prilike, a napose jadno stanje našeg javnog namještenika; ona govori više nego sve naše rezolucije, izjave i skupštine!

Iz te činjenice neka zvani faktori crpe informacije, a ne od lažnih doušnika. Valjda nema i jedna smrt tog našeg supatnika političku pozadinu!? Mi se borimo, da nas i naše najmilije ne stigne ista sudbina, a od te pravedne borbe ne će nas odbiti nikakove prijetnje, došle one s koje strane. Sredjenje naših dosadašnjih prilika zahtjeva bistru glavu državnika, a ne željeznu ruku silnika. Poziva državnike, da shvate i da bez otezanja odgovore djelima. Skupština odgovorila je djelom, sabravši za šestero siročadi i udovicu druga svotu od 5000 K. — Predsjednik dr. Benković zaključuje permanentnu skupštinu s konstatacijom, da se manifestira jedinstvena stališka i lojalna svijest javnih namještenika u energičnom nastupu za čovječja prava. — Povorka je pošla na Jelačićev trg, gdje se s njome oprostio predsjednik, upravitelj svoje riječi na onaj dio građanstva, koje svojim korupcijonim i lihvarskim zlodjelima upropašćuje javne namještenike, izvrzene tim paucima bez obrane.

„Naš Glas“.

Poradi štrajka slugarskih namještenika u Ljubljani nije bilo moguće, da naše glasilo izadje redovito i zato su naši članovi ostali dulje vremena bez njega. Kako je međjutim organizacija javnih namještenika obuhvatila sve dijelove kraljevstva SHS u mnogo širem opsegu, odlučili smo naše glasilo „Naš Glas“ izdavati kao tjednik, ali opet kao i dosada u savezu s bratskom organizacijom u Sloveniji. „Naš Glas“ hude jedno glasilo za sve pokrajinske saveze, jer su nam potrebe i interesi isti. Ima više momenata, koji nas potiču na to, da pretvorimo to glasilo u tjednik. S. J. N. ima među svojim pravilima i tu svrhu, da osim toga, što će se brinuti za materijalnu dobrobit svojih članova unapredjuje društvenost, stalešku solidarnost, jednakost i ravnopravnost, da podiže staleški ponos, zaštićuje stalešku i ličnu čast svojih članova, da unapredjuje stručnu i opću obrazovanost. Eto već iz toga zadatka dakle je potreba, da članovi saveza dobivaju češće, nego je to dosada bilo moguće, u ruke svoje glasilo, koje si je udesilo program tako, da će doista i moći svoj zadatak i ispuniti. Iz našega glasila vidjet će svi članovi saveza, što se u pojedinim pokrajinskim i kotarskim skupinama zbiva, dobit će osjećaj, da su svi članovi toga velikoga organizma jednaki, a to će jačati njihovu društvenost i odga-

jati solidarnost. A bez društvenosti i solidarnosti ne može se ni zamisliti uspješan rad ni u jednomu društvu, pa prema tome ni u organizaciji javnih namještenika.

Svi članovi saveza moraju biti uvjereni o tome, da deviza: jedan za sve, a svi za jednoga, nije tek pusta riječ. Čitajući naše glasilo mora svaki član osjetiti ponos, što je i on član S. J. N., što je nosioc jednoga dijela državne vlasti, svaki, pa i poslednji član te skupine, mora steći uvjerenje, da je i on neki kotačić u mehanizmu državnome. Prema tome mora vjerovati u svoju vrijednost, raditi za državu, kojoj je član, zalagati se za domovinu, koje je sin, ali osjećati i to, da on ima svojih prava, koja mora dobiti i za koja ne mora i ne smije ni pred kime pužati. Pa gdje bi se god desio slučaj, da bude gdjeod okaljana ili samo ugrožena staleška ili lična čast ili cijelih grupa ili pojedinaca, „Naš Glas“ će bez otezanja ustati na obranu te časti i pribaviti povrijeđenima zadovoljštinu.

U početku poklanjalo je glasilo najveći dio svoga prostora iznošenju bijede i nevolje javnih namještenika. Bilo je to možda nekim članovima i nepravdo, jer su mislili, da bijede imaju dosta i kod kuće, pa čemu da im se ona iznosi pred oči i onda, kad bi oni htjeli na nju zaboraviti. — Glasilo ima zadatak, da se zabavi prilikama i životom javnih namještenika, a te su nažalost tako jadne i bijedne, da se u vapaj sa saniranjem tih prilika nije mogao pridužiti. Prilike, u kojima se nalaze javni namještenici, doista su takove, da su već prešle svaku mjeru i da dalje ne bi išlo, da nije došla bar kaka taka pomoć i opet nada, da će te prilike biti u najkraće vrijeme definitivno uredjene. Osim toga prikrivali su javni namještenici svoje stanje kroz sve vrijeme rata svojim staleškim ponosom, pa kad i to nije više išlo, trebalo je zainteresovati svu javnost, sve slojeve države, kojima bijeda javnih namještenika još nije bila poznata, da se to tako prešno pitanje činovničkih prilika što prije povoljno riješi, trebalo je baš tim iznošenjem bijede u najrazličnijoj formi pokazati na veliku socijalnu nepravdu, koju trpi činovnički stalež u državi, trebalo je primjerima pokazati, da je nemoguće, da dalje gladije i oskudijeva stalež, koji je stup države i koji ima na sebi toliku odgovornost. Poradi svega toga nijesu te crne slike iz života javnih namještenika mogle izostati, one su bile od prijake potrebe, jer već dalje nije išlo.

Kao tjednik moći će „Naš Glas“ donositi više članaka, kojima će biti zadaća, da šire stručnu i opću obrazovanost svojih članova. Kraj toga imao je odbor, kad je zamislio sedmično izdavanje svoga glasila, pred očima i najdonje slojeve svojih članova i one, koji ne dobivaju u ruke drugih novina, pa će kraj lake beletristike donositi u sedmičnom pregledu vijesti političke i domaće i vanjske, pa događaje veće vrijednosti tako, da budu naši pretplatnici obaviješteni o svemu, što se oko njih i izvan njih događa.

OVAKO široku zadaću moći će „Naš Glas“ ispuniti samo onda, ako naidje na obilnu potporu svih članova. Redakcioni odbor toga Saveza napose računa sa izdašnom potporom i materijalnom i moralnom svih svojih članova. Svaki javni namještenik treba da je pretplatnik staleškog glasila, a to će biti to lakše, jer će „Naš Glas“ biti davan članovima pod najnižu cijenu. Drugovi će u niemu naći list, koji će biti namijenjen upravo njima i

koji će biti najjeftiniji od svih listova. Svaki javni namještenik dužan je sabirati i izvan krugova činovničkih pretplatnike za „Naš Glas“, da se tako pobudi interes za naša pitanja i u široj javnosti. Napokon se redakcioni odbor pouzdano nada i računa sa suradnjom svojih članova i moli sve te članove, da šalju što više dopisa, članaka i vijesti iz života činovnika, o radu pokrajinskih organizacija, o djelovanju strukovnih skupina, jer je samo na taj način moguće da glasilo bude od općeg interesa za sve njegove članove. Samo o radu svih članova ovisi vanjska forma i unutarnja vrijednost našega glasila, a kraj toga moramo istaknuti, da ono mora biti na onoj visini, koju zahtjeva naš ugled i činjenica, da smo najhitriji i najjači stalež u državi.

To su eto razlozi, koji su nas potakli, da izdajemo „Naš Glas“ kao tjednik.

Vestnik.

Tovariši! Tovarišice! Naš Glas“ je postal tjednik! V borbi stojimo in edino naše orožje je naše glasilo. Naročite si ga takoj vsi! Zbirajte nemudoma naročnike in pošiljajte naročnino z naslovi upravištvu v Ljubljano! Vsaka organizacija poročaj redno „Našemu Glasu“! Pišite, sodelujte! V slogi je moč! Vsi za enega, vsi za vsakega!

Iz Društva carinskih uradnikov za Slovenijo se nam poroča, da se je pri zadnji odborovi seji pretresal načrt o regulaciji plač in stanovskih pravic, ki ga je doposlalo ministrstvo za izenačenje zakonov „Centralnemu Savezu“ v razmotrivanje. Načrt pa je ministrstvo pozneje umaknilo iz razlogov, ki še sedaj niso povsem znani, a bi bili pritirali vse slovenske in hrvatske uslužbenice skoraj v neizogiben odporen položaj, ako bi se načrt ne bil vsaj deloma uresničil v materijelnem oziru. Odbor je med drugim tudi prerešetal predloge, ki naj bi odstranili sedanji očitni protekcijonizem v carinski stroki na škodo Slovencem in Hrvatom. Danes namreč ni skoraj važnejšega vodilnega mesta v carinski stroki na Slovenskem in Hrvatskem, na katerem bi ne sedel brat, mnogo mlajši po službenih letih, z manjšimi študijami in prakso, a večji zato, ker ni Slovenec ali Hrvat. Vse prošnje, spomenice in pritožbe so brez uspeha. Odgovor ne dospe nikak. Pač pa so poslali k nam načelnika carinske uprave, ki nas je „potolažil“ ter nam zatrjeval, da smo „braća“ ter naj čakamo: — pridemo že na vrsto, a menda potem, ko so nas prekoračili — vsi drugi. V očigled takim razmeram je nezadovoljnost med domačim carinskim ttradništvo m seveda splošna, in marsikak Primorec si želi zopet nazaj v svojo domovino, ki jo je v prvem zanosu zapustil z veseljem v nadeji, da dobi tu — pravico. Ako društvo napravi potrebne korake za izboljšanje razmer ter na merodajnih mestih položaj pojasnjuje, — gospodo v Beogradu to globoko „vredja“ ter pripisujejo to početje — „plemnski mržnji“. Prav komoden izgovor! Neprilike, gorostasnosti in zapostavljanje pa vendar ostanejo. Nismo še izgubili upanja, da se razmere kmalu izboljšajo ter da bodo merodajni činitelji vendar odprli ušesa in oči. Guta cavat lapidem — tudi društvo carinskih uradnikov bo v bližnji prihodnosti še večkrat povzdignilo glas proti vsem krivicam, ki se gode domačinom uslužbencem, in naj

to gospode „vredja“ ali ne. Tako ne more in ne sme več naprej!

Općinski činovnici. Primili smo od našeg jednog člana općinskog činovnika iz kotara karlovačkoga tri dopisa, koje radi njihove opsežnosti i nedostatka prostora ne možemo donijeti doslovce, pa ćemo im priopćiti samo jedru. U prvom dopisu govori se o raspisivanju natječaja i popunjavanju praznih mjesta u općinskoj službi. Pisac navodi slučajeve, da se takovi natječaji raspisuju samo forme radi, jer je često mjesto popunjeno već prije nego li se natječaj raspisao, pa kompetenti troše uzalud novac i čekaju mjesec i mjesec na rješenje svojih molba, koje bivaju dakako odbijene. Isto biva i sa mjestima, koja se imaju popuniti u Medjimurju. Posljedica je toga ta, da stanoviti ljudi, koji imaju jako zaledje, dolaze na dobra mjesta, a ljudi spremni ostaju kratkih rukava. U drugom se dopisu tuži isti član na nekolegijalnost i birokratičnost odbora kotarske skupine S. J. N. Treći je dopis uperen na slabu zaštitu državne vlasti općinskom činovništvu. Općinski je činovnik omrznut narodu, jer vrši svoju dužnost, a narod ga ne shvaća i prema tome ne samo da ga ne podupire nego mu nanosi štetu, gdje samo može držeci, da je on svemu zlu kriv.

Ovdje bismo sa svoje strane dodali dvije tri. Teško nas se doimlje tužba, da se još i danas mjesta podijeljuju ne po zaslugi i po sposobnostima, već po nekom prijateljstvu, protekciji ili kako se već hoće to nazvati. Apeliramo i ovom zgodom na sve one, kojima je podjeljivanje kakovih mu drago mjesta u ruci, neka se toga kane, jer to nije pošteno. Natječaj neka ne bude tek puka formalnost nego neka se zbilja od kompetenata izaberu za prazno mjesto oni, koji po svojoj spremi obećaju, da će znati vršiti i dužnosti svoje, a to neka bude „ni po babu ni po stričevima.“ Što se drugoga dopisa tiče, primjetiti nam je, da je S. J. N. jedna organizacija, koja ne smije voditi računa o činovnim razredima. U njoj treba, da su svi jednaki i nijedan, pa ni najniži član ne smije se osjećati stran i ponizan. U stvari trećega dopisa upozorujemo g. pisca, kao i sve ostale osobito opć. činovnike, da narod treba odgojiti. Dopuštamo, da je to teško. Na tom treba da rade i učitelji i sveštenici i svi oni, koji dolaze s narodom u vezu. Naš narod nije sam po sebi loš, tek ga treba poučiti, lijepo s njim postupati i uživiti ga u nove prilike, pa kad on to sve pomalo shvati, bit će susretljiviji i činovnicima kao nosiocima i reprezentantima jednoga dijela državne vlasti.

Budućnost državnih ovrhovoditelja. Primamo od našeg člana slijedeće: Godine 1883. ustrojena je institucija državnih ovrhovoditelja kod financijskih ravnateljstva.

Za ovo zvanje traži se srednja škola s maturom. Počinje se s XI. čin. razr., a može se doći — u povoljnom slučaju — najdalje do IX. razreda.

Da nema promaknuća dalje od IX. razreda, tumačilo se nekako time, što su se uzimale u obzir eventualne zasluge kod izvanjih ovrha.

No god. 1913. prenesen je djelokrug utjerivanja svih vrsta erar. daća od financ. ravnateljstava na porezno urede. Time je institucija državnih ovrhovoditelja izgubila svoju svrhu: oni više ne provode ovrhe, niti imaju s njom štogod zajedničko.

Državni ovrhovoditelji vrše odsada sistematski, — dok su to prije činili od zgode do zgode — poslove perovodnih činovnika, te se za njih može iskreno, bez pretjerivanja, kazati, da su baš oni stupovi financ. ravnateljstava. A kakva im je za to nagrada, kakva budućnost? Njihovi kolege sa srednjoškolskom naobrazbom kod poreznog ureda ili kod računovodstva dolaze u VII. neki i u VI. razred, dok ovi jadnici svršavaju s devetim. Odje su još oni srećnici kod katastra, koji — uz istu kvalifikaciju — postaju perovodje, tajnici, savjetnici te se pače ranžiraju s perovodnim osobljem.

No i pisarničko osoblje, manipulanti, pisar. oficijali, upravitelji pisarne, koji imaju najviše 4 razreda srednjih škola, dolaze najmanje do VIII., a mogu doći i do VII. razreda.

U sadašnjoj ugarskoj republici otvoren je još koncem prošle godine za državne ovrhovoditelje VIII. i VII. razred, te im time budućnost uvelike poboljšana. Kod nas pak se za ovu sirotinju nitko ne brine, jer se to pitanje vječno studira.

Upozorujemo zato gospodina ministra financija na ovu nepravdu i molimo ga, da ovom staležu, ovoj sirotinji, pomogne izjednačivši je prema njihovoj kvalifikaciji s drugima.

(Op. ur. Nova osnova o uredjenju beriva javnih namještenika dijeli javne namještenike u skupine prema njihovoj kvalifikaciji. Prema tome će se s jednako kvalificiranim činovnicima i jednako postupati bez obzira na to, u kojoj se oni struci nalaze, pa se nadamo, da će se time i drž. ovrhovoditeljima dati dolično mjesto. Toliko na umirenje).

Česa nam je treba? Eni pravijo: „Već požrtvovalnost!“ Vse lepo! Samo ko bi ne gledali dan na dan, kako se onim, ki so in hočejo biti požrtvovalni, slabo godi, dočim žive oni, ki niso nikdar bili in tudi ne bodo dostopni za take opomine, sijajno življenje. Mladostno čili in spretni člankar dr. Ivan Tavčar pa nam je nedavno v lepem uvodniku v „Slov. Narodu“ priporočal več ljubezni. Tudi ljubezen je lepa reč. Priporočal jo je v obili meri že Janez Evangelist. Toda, gospoda moja, požrtvovalnost, ljubezen, to so že čednosti! In kdo naj se v današnjih izpridenih časih ozira po čednosti? Jaz mislim, da nam je neka drugoga, kar je pravzaprav dolžnost vsakega človeka, še mnogo bolj potrebno: poštenost! Pa naj gremo po lestvici navzgor, pa naj gremo po lestvici nizdol, kako redko jo srečamo, kako redko jo vidimo! Da, več poštenosti! Potem bomo celo naše valutno vprašanje laglje razvzljali!

All naj z ureditvijo naše valute še čakamo? O tem vprašanju morajo seveda odločiti veščaki. Jaz za svojo osebo inam občutek, da je vsako odlašanje v tem pogledu za one pokrajine, v katerih ima veljavo krona, samo škodljivo, škodljivo pa tudi za državo v celoti. Vsekakor se ne strinjam s tistimi, ki mislijo, da bi bilo stvar prepustiti razvoju časa, češ, da se vrednost krone polagoma dvigne in tako samaobsebi zjednači z dinarjem. To se ne zgodi iz enostavnega vzroka ne, ker bodo one očite in tajne sile, ki so doslej tlačile vrednost krone, na delu prejkolesj. In tem silam je težko priti v okom!

Kako so si pomagali ljubljanski trgovci ob kolkovanju bankovcev. Če si tiste dni stopil v kako prodajalno, pa si slišal: „Ali

dobim to? Ali dobim ono?“ — „Dobite, če ste prinesli drobiž!“ Odgovori so bili navadno osorni. Če pa je hotel biti trgovec vljuden, ti je porinil desetak, ali petdesetak s sladkim smehljajem nazaj, rekoč: „Saj se ne mudi. Plačate pa drugičkrat. Saj še pridete. Res ne morem izmenjati. Zdaj vsak en-in dvokronske bankovce pridržuje!“ Da, vsaki! Tudi trgovci! — Kje drugje si naletel zopet na drugo taktiko. „Ali dobim to? Ali dobim ono?“ — „Obžalujem! Pošlo! V par dneh morda zopet!“ Nekateri trgovci pa so uredili stvar celo na kratko. Šel sem ravnomo mimo neke trgovine, ko so obesili tablico na vrata z napisom: „Razprodano!“ Torej kar čez noč cela trgovina razprodana! Odredba vlade, da se morajo nekolkovani bankovci sprejemati do gotovega dne pri plačilih, je bila gotovo umestna, samo brigal se ni zanjo nobeden. In posledice kolkovanja? Obetali so nam, da cene vsled kolkovanja padejo, ker se število bankovcev vsled pridržka ene petine tisti v prometu zmanjša. No, število bankovcev se iz znanih vzrokov ni zmanjšalo. Na drugi strani pa je bilo kolkovanje vsem prodajalcem samo zaželjen povod, da so šli s cenami kvišku. „Odtegljaja ne bom jaz trpel“, si je vsakdo mislil, ki je v srečnem položaju, da vsako breme lahko na druge zvali. In draženje se je začelo. Po vseh prodajalnah, po vseh gostilnah si lahko opazal to. Vsaka prikuha se je podražila, če ne za več, pa za 50 v, vsaka pečenka za 1 do 2 kroni, liter vina za 2 do 4 krone — in sicer tudi tedaj, če ni bil nastavljen nov sod. Kajti to je že tako samoobsebi umevno, da z vsakim novim sodom cena vinu poskoči! In te višje cene se ne znižajo morda zopet, ko bo prodajalec imel, kar mu je bilo pri kolkovanju odtegnjeno. Kaj šel! To mu je vir novih dohodkov, kakor mu je vir novih dohodkov štrajk, ki ga morda uprizorijo ti ali oni pomočniki. Višje cene torej ostanejo! In kdo je pri tem zopet najbolj prizadet? Kdo drugi kot uradnik?

Zdravilišče v Rogaski Slătini je nudilo svojčas državnim nameščencem vsaj v predsezoni znatne olajšave z oprostivjo taks, znižanja zdravniškega honorarja in vseh ostalih stroškov. Sedanja uprava pa tega ne nudi in se sklicuje na sklep kuratorija, glasom katerega je prepovedana vsaka olajšava in se nameščencem nasvetuje, da prosijo pri svoji predpostavljeni oblasti za podelitev primerne denarne podpore. Vsi vemo, kako je s krediti za denarne podpore! Vsako leto so še bili prenzko odmerjeni, saj raste beda stalnih nameščencev od leta do leta. Osobito zadnja leta so bili docela nezadostni in so se morali zviševati potom virmanov. Sedanji proračuni za leto 1919/20. pa izključujejo kritje pri drugih postavkah, tako da so že zdavnaj izčrpani vsi krediti za nagrade in podpore. Kuratorijeva želja se tedaj nikakor ne more izpolniti in ubogi državni nastavljenici, ki trpe vsled svoje službe le prepogostokrat na želočnih in črevesnih boleznih, si ne morejo pomagati. Hirati morajo, samo da bo izkazovalo državno podjetje v Rogaski Slătini čimvečji dobiček. Mislimo, da je povsem na mestu, ako svetujemo imenovanemu kuratoriju, da revidira temeljito svoje stališče in dovoljuje državnim nameščencem vsaj izven sezone one olajšave, ki so bile poprej v veljavi.

Zdraviliški dom za drž. nameščence. V stari Avstriji so imeli drž. nameščenci

Društvo „Goldenes Kreuz“, ki je imelo svoje zdrav. dome v Karlovih Lazneh, Badnu pri Dunaju in Opatiji, končno svojo bolnico z operacijsko dvořano na Dunaju. Razventega je preskrbovalo svojim članom znatne olajšave v raznih zdraviliščih, pri specialistih, znižano vožnjo po železnicah itd. Kolikega pomena je bilo to za državnega nastavljenca, je jasno. Za maj-

hen denar se jim je nudila bolniška oskrba in veliko je število onih, ki se hvaležno spominjajo te blagotvorne institucije. Razni dobrotniki in država so prispevali vsako leto izdatne doneske, v oporokah so se društva spominjali bogataši, tako da je zamoglo zadostiti neštetim nanj stavljenim zahtevam. Tudi za nas jugoslovanske uradnike in druge nameščence

je vprašanje enakega društva velike važnosti in treba bo skorajšnjega smotrenega dela tudi na tem polju. Tozadevni koraki so se že začeli. V eni prihodnjih številkih objavimo načrt in prosimo že zdaj za vsestransko zanimanje. —k—

Kavarna „Central“

19-3
se priporoča za mnogo-
brojen obisk. Pristna kava,
cena in solidna postrežba.

Stefan Miholič, kavarnar,
Ljubljana - Sv. Petra nasip.

Prvovrstna Vozna kolesa plašče in cevi

priporoča tvrdka
IGN. VOK 2-3
specijalna trgovina šivalnih
strojev in koles. Ljubljana,
Sodna ulica št. 7.

 F. P. Zajec
Ljubljana,
Stari trg 9.
Bogata zaloga očal, ščipalcev, nmet-
nih očal, daljnogledov, toplomerjev,
barometrov itd. Trgovina z urami,
zlatino, juveli in srebrnino.
Tovarniška zaloga gramofonov in plošč.
Vsa popravila se izvršujejo strokov-
njaško v lastni delavnici.
Električen obrat.

I. C. Kotar,
Ljubljana,
Wolfova ul. 3.
Fotomanufaktura
3-6

A. RASBERGER
Ljubljana, Sodna ulica 5.
Edina tvorniška zaloga pravih
gramofonov in plošč
13-4 znamke „Angelj“.
Vsa popravila strokovno in ceno.

... SPECIJALNA TRGOVINA ...
Z JUVELI, ZLATNINO IN URAMI
LUD. CERNE
LJUBLJANA,
WOLFOVA ULICA št. 16-3

Priporoča se tvrdka 4-6
Jos. Petelinc
trgovina z galanterijskim in mod-
nim blagom, zaloga šivalnih stro-
jev in njih posameznih delov.
Ljubljana, Sv. Petra n. 7.

Vzajemno podp. društvo v Ljubljani
registrovana zadruga z omejenim
jamstvom.
Posojila na osebni kredit: 6% —
Posojila na hipoteko: 5 1/2% — Me-
sečna odplačila. Ranžijska posojila
na več let; mali vračevalni obroki.
Pisarna: Kongresni trg 19.
Uradno ure od 8. do 12. ure. — Prospekti bes-
plačno na razpolago. — Rezervni sklad št. 2
500.000 K. — Hranilne vloge 3 1/2%.

A. Mihelič, Ljubljana
Šelenburgova ulica 1.
15-3
Trgovina s ščetinastimi iz-
delki. Galanterija in par-
fumerija. Edina zaloga
jugoslovanskih
K V A R T
k a k o r
t a r o k,
marjaš, whist, „primorka“.

Drogerija „ADRIJA“
Fotomanufaktura
23-3 Parfumerija
B. Čvančara
Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.

Papir, pisarniške potrebščine
razmnoževalne aparate, črnilo,
šolske potrebščine i. t. d. i. t. d.
kupite najbolje pri tvrdki
Ivan Gajšek, pri I. Bahovec
— papirna trgovina —
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 2
poleg Prometne banke. 6-5

Najstarejša spedijska tvrdka v Sloveniji.
R. RANZINGER
Ljubljana spedijska pisarna Ljubljana
Podjetje za prevažanje blaga juž. železnice. Brzo-
vozni in tovorni nabiralni promet iz in v Avstrijo.
Zacarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva.
Skladišče s poseb. zaprtimi kabinami za pohištvo.
Brzjavi: Ranzinger. 24-2 Interurban telefon 60.

BARVA ■■■ KEMIČNO ■■■ ČISTI
vsakovrstno blago, obleko 18-3
PERE domače perle (pošilja po isto na dom) **SVETLOLIKA** ovratnike, zapesti-
nice in srajce 11
Tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4. — — — — — LJUBLJANA, Podružnica Šelenburgova ulica 3.
Podružnice: MARIBOR — NOVO MESTO.

VELIKA Na dobelo! Na drobno! **BOGATA**
:: : Solidne cene! : ::
ZALOGA **IZBIRA**
manufakturnega **LASTNI MODNI ATELJE.** **OBLEK** lastnega
ter inozemskega modnega blaga. Srajca, samoveznice (kravate), nogavice i. t. d. izdelka po naj-
novejšem kroju.
PRVA KRANJSKA RAZPOŠILJALNA 8-5
SCHWAB & BIZJAK
LJUBLJANA, Dvorni trg, pod Narodno kavarno.

 MODNA TRGOVINA T. EGER
v Ljubljani, Sv. Petra c. 2
Priporoča za gospode in ima vedno v zalogi najmodnejše kravate,
ovratnike, trde in mehke, žepne robce, srajce, naramnice, nogavice
in rokavice. Za dame najmodnejše svila, gladka in v barvah za
bluze, ovratniki zadnje novosti, nogavice in rokavice v vseh cenah in
velikostih, pasovi, vlasnice, igle, brože, steznike itd. itd. 28-1
Parfume in kozmetične potrebščine vedno najfinejše v zalogi.
Članom društva javnih nameščencev proti izkazu legitimacije 10% popusta.

17-3

Kolesa, motorji, avtomobili
ter vsakovrstna pnevmatika in
mehanična delavnica

Fran Florjančič

Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. 11-4

Westinghouse
Watt
Kremenezky
Metax
Export & Import

5-6

„Balkan“ trgovska, spedijska
in komisijska d. d.

Ljubljana, Dunajska cesta št. 33.

Mednarodni prevozi. Spedicije vseh vrst.
Zacarinjenje. Selitve. Nabiralni vozi na
vse strani. Javno skladišče z lastnim
železniškim tirom. Reekspedicije itd. itd.

Brzjavaj: „BALKANSPED“. Interurban telefon 366.

10 4

Vedno
najnovejše

Od
dobrega
najboljše

Specijalna
modna in športna trgovina
:: za gospode in dečke ::

J. KETTE, Ljubljana
Franca Jožefa cesta 3.

1-6

Prva jugoslovanska zlatarska delavnica
Alojzij Fuchs — Šelenburgova ul. 6.
Kupujem staro zlato in srebro
po najvišjih cenah, priporočam veliko
zalogo zlatnine, srebrnine, ur, briljan-
tov itd. — Vsa popravila in nova dela
se izvršujejo v lastni delavnici točno
in solidno. — Kupujem staro zlato in
srebro, istotako briljante in diamante.

Svatište i restavracija

„KAPTOL“

Vlastnik **MARTIN JAKOVAC**,
Zagreb, Vlaška ulica br. 9 i 11.

Novo preuredjena
RESTAURACIJA

Ukusna ljetna bašta i terasa.
Dnevno janjci i odojci na raznju.
Dobra domaća kuhinja. —
Toče se izvrstna domaća
hrvatska vina te crno i
bijelo dnevno svježe pivo.
Najmilije stjecište gradjan-
stva i putujućeg općinstva.
Solidna podvorba. — Umjerene cijene.

2-6